

Προς ένα παγκόσμιο παρακράτος;

Η απαγωγή και ανάκριση 28 πακιστανών μεταναστών από βρετανούς και έλληνες μυστικούς πράκτορες στο διάστημα 14-22 Ιουλίου 2005 αποτελεί μόνο την κορυφή του παγόβουνου μιας εκτεταμένης επιχείρησης που περιλάμβανε τον έλεγχο 5.432 μεταναστών τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2005, σύμφωνα με στοιχεία του Statewatch. Η επιχείρηση αυτή πραγματοποιήθηκε κατόπιν αιτήματος της βρετανικής M16 ενόψει και της επίθεσης στο μετρό του Λονδίνου, αποκαλύπτοντας ότι πίσω από τις επίσημες συμφωνίες για τη δικαστική συνδρομή μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ (συμφωνίες Europol, Eurojust κ.λπ.) και των ΗΠΑ έχει αναπτυχθεί ταυτόχρονα ένα πλέγμα πεδίων συνδιαλλαγής, ανταλλαγής πληροφοριών και κοινής δράσης μεταξύ των αστυνομικών αρχών και των μυστικών υπηρεσιών που δεν στηρίζεται σε καμία νομοθετική πρόβλεψη. Το ίδιο ακριβώς γεγονός αποκαλύπτεται με τις μεταφορές κρατουμένων από τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες μέσω των αεροδρομίων των ευρωπαϊκών κρατών σε μυστικές φυλακές ή στη βάση του Γκουαντανάμο.

Οι διαδικασίες που έχουν ήδη θεσμοθετηθεί στα πλαίσια της ΕΕ, με τις οποίες έχει εναρμονισθεί η Ελλάδα (ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, δικαστική συνδρομή, απλοποιημένη διαδικασία έκδοσης κ.λπ.), προβλέπουν τη συμμετοχή των δικαστικών αρχών των κρατών-μελών της ΕΕ για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων. Κανένα όμως τέτοιο αίτημα δικαστικής συνδρομής δεν έχει διαπιστωθεί ότι υποβλήθηκε στα πλαίσια της συγκεκριμένης διαδικασίας.

Φυσικά, υπάρχουν και άλλες (όχι τόσο γνωστές) αποφάσεις-πλαίσιο της ΕΕ με τις οποίες επιτρέπεται η σύσταση κοινών ανακριτικών ομάδων (κυρίως με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας), χωρίς απαραίτητα σε αυτές τις ομάδες να συμμετέχει δικαστικός λειτουργός και χωρίς να προσδιορίζονται οι ιδιότητες των μελών αυτής της ομάδας (η οποία τελικά θα μπορεί να περιλαμβάνει και πράκτορες μυστικών υπηρεσιών). Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η από 13-6-2002 απόφαση-πλαίσιο της ΕΕ με την οποία προβλέπεται ότι κατόπιν αιτήσεως κάποιου κράτους-μέλους μπορούν, ύστερα από σχετική συμφωνία της αρμόδιας αρχής του κράτους στο οποίο κατευθύνεται το αίτημα, να συσταθούν κοινές ανακριτικές ομάδες που θα διενεργούν από κοινού έρευνες στο έδαφος των κρατών αυτών όταν τα ερευνώμενα ποινικά αδικήματα απαιτούν δύσκολες και απαιτητικές έρευνες που συνδέονται με αυτά τα κράτη μέλη. Στις ομάδες αυτές θα πρέπει να μπορούν να συμ-

μετάσχουν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκή ή –όπως ρητώς αναφέρεται– αντιπρόσωποι τρίτων κρατών μη μελών της ΕΕ και ιδίως εκπρόσωποι των αρχών επιβολής των νόμων των ΗΠΑ, οι δε σχετικές πληροφορίες που συλλέγονται θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας, είτε για τη διερεύνηση άλλων ποινικών αδικημάτων, είτε για την αποτροπή κινδύνων κατά της δημόσιας ασφάλειας, είτε ακόμα για οποιονδήποτε άλλο λόγο συμφωνήσουν τα κράτη-μέλη. Πλην όμως και αυτή η απόφαση-πλαίσιο προβλέπει ότι οι κοινές ανακριτικές ομάδες λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου που ισχύουν στη χώρα όπου διενεργείται η ανάκριση. Και, ως γνωστόν, στην Ελλάδα, ανακριτική διαδικασία χωρίς σχετική δικαστική παραγγελία δεν μπορεί να διεξαχθεί. Επίσης η απόφαση αυτή δεν καλύπτει περιπτώσεις μυστικών επιχειρήσεων, αντίθετα με τη Σύμβαση για την αμοιβαία βοήθεια σε ποινικές υποθέσεις, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ στις 29-5-2000 (ήτοι –και αυτή– προ της 11-9-2001) και η οποία δεν έχει μέχρι σήμερα τεθεί σε ισχύ. Σε κάθε περίπτωση η Ελλάδα δεν έχει συμμορφωθεί με αυτή την απόφαση, παρότι σε σχετικό ερώτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Μάιο του 2004 απάντησε ότι η σχετική νομοθεσία είναι υπό εκπόνηση.

Αντίστοιχα, η υπογραφή από τον Κ. Σημίτη, ως Προεδρεύοντα της ΕΕ, συμφωνία μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ για την έκδοση και τη δικαστική συνδρομή προβλέπει πράγματι τη δυνατότητα σύστασης κοινών ερευνητικών ομάδων στο έδαφος κάθε κράτους που υπογράφει τη σύμβαση. Πλην όμως η συμφωνία αυτή δεν έχει επικυρωθεί από την Ελλάδα –καίτοι πρόσφατα υπογράφηκαν στις ΗΠΑ τα κυρωτικά πρωτόκολλα χωρίς ακόμα να έχει εισαχθεί στη Βουλή προς κύρωση– και η οποία άλλωστε δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού τα αδικήματα για τα οποία ανακρίθηκαν οι απαχθέντες τελέστηκαν στο έδαφος της ΕΕ και όχι των ΗΠΑ.

Δεν υπάρχει συνεπώς κανένα νομικό έδαφος για όσα συνέβησαν στην προκείμενη περίπτωση, παρότι είναι σαφές ότι ετοιμάζονται νέα νομικά εργαλεία για τη δράση ξένων αστυνομικών και μυστικών υπηρεσιών στην Ελλάδα στο όνομα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Η ίδια ακριβώς λογική επικράτησε και στην Ελλάδα στα πλαίσια του εγγύριου αντιτρομοκρατικού αγώνα: η διενέργεια των ανακριτικών πράξεων στον Ευαγγελισμό προχώρησε πέρα και έξω από το οποιοδήποτε πλαίσιο θεσμοθετήθηκε και με τους έκτακτους αντιτρομοκρατικούς νόμους. Είναι συνεπώς προφανές ότι η θεσμοθέτηση μιας έκτακτης αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας και μιας παράλληλης ποινικής δικονομίας (εφαρμοστέας μόνο σε αδικήματα «τρομοκρατίας»), που βρίσκεται στο μεταίχμιο ή και έξω από τα όρια των συνταγματικών εγγυήσεων, εθίζει τις διωκτικές αρχές να δρουν πέρα και έξω από τα όρια που και η ίδια η αντιτρομοκρατική νομοθεσία χαράζει. Η κάλυψη των δραστηριοτήτων αυτών από τις κυβερνήσεις (είτε είναι εις γνώση τους είτε όχι) καθιστά το ζήτημα πολιτικό σκάνδαλο πρώτου μεγέθους, καθώς δεν έχουν καν το θάρρος να αναρωτηθούν «ποιος κυβερνά αυτό τον τόπο».